Өвөрхангай аймгийн Засаг даргын
дэргэдэх Статистикийн хэлтэс

Үйлдвэр үйлчилгээний салбарын өнөөгийн байдал

Арвайхээр

ГАРЧИГ

1. Аймгийн аж үйлдвэр барилгын салбарын үүсэл хөгжил 3
2. Аймагт бүртгэлтэй ААНэгжийн тоо 4-5
3. Сүүлийн жилүүдэд аж үйлдвэр, барилга үйлчилгээний салбарт гарч байгаа гол онцлог өөрчлөлт 6
4 . Аж үйлдвэрийн салбарын нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт 7-8
5. Аж үйлдвэрийн салбарын нийт бүтээгдэхүүн борлуулалт 9
6. Аймгийн газар зүйн байршил зах зээлд ойр эсэх 10-11
7. Аймгийн дэд бүтцийн хөгжил 12
8. Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт 13
9. Хангайн á¿ñèéí àéìãóóäûí дотоодын нийт бүтээгдэхүүн, ...14
10. Аж үйлдвэрийн салбарт ажилласадын хувь 15-16
11. Барилгын салбарын нийт үйлдвэрлэлт, их засварын ажлууд 17
12. Аж үйлдвэр, барилгын салбарын хөдөлмөрийн бүтээмж 18
13. Худалдаа, үйлчилгээний салбарын аймгийн днб-д эзлэх хувь 19-20
14. Техникийн үзлэгт хамрагдсан автомашины тоо 21-22
15. Холбоо үйлчилгээний орлого телефон цэгийн тоо 23-25
16. Дүгнэлт 26-27
17. Ашигласан ном, материал 28

Аймгийн аж үйлдвэр, барилга, үйлчилгээний салбарын үүсэл хөгжил

Өвөрхангай аймаг 1942 онд Улсын бага хурлын шийдвэрээр 23 сум 177 баг, 15000 өрхтэйгээр анх байгуулагдсан юм. Эдүгээ аймаг засаг захиргааны нэгжийн хувьд 19 сум, сум нь 109 багт хуваагддаг. 1991 оноос нийгэм бүхэлдээ өөрчлөгдөн улс орон зах зээлийн эдийн засгийн харилцаанд шилжиж бүх салбарын төрийн өмч хувьчлагдан хувьд шилжсэнээр ихэнхи салбаруудад хувийн хэвшлийн оролцоо нэмэгдэж жижиг дунд үйлдвэрүүд шинээр байгуулагдан үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Аж үйлдвэр

Аймгийн хүнсний үйлдвэр нарийн боов талх, чихэр, архины цехтэйгээр 1961 онд ашиглалтанд орсноор аймгийн ард иргэдийг үйлдвэрийн аргаар үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнээр үйлчилж эхэлжээ.

Хархорин суманд 1972 онд спиртын үйлдвэр , 1983 онд хүнсний үйлдвэрүүд тус тус ашиглалтад орсон .

Баянтээгийн нүүрсний уурхай нь 1961 онд байгуулагдах үедээ жилд 20 мянган тонн нүүрс олборлох хүчин чадалтай байв. Ордны хайгуулын нөөц 160 сая тонн бөгөөд Өвөрхангай, Архангай, Баянхонгор аймгуудыг нүүрсээр хангадаг.

Уянга суманд үйл ажиллагаа явуулж буй 40-өөд алт олборлох нөхөн сэргээх чиглэлийн жижиг бичил уурхай эрхлэгч компаниуд үйл ажиллагаа явуулж байна.

1950 оны эхээр аймгийн төвд дизель цахилгаан станц ажиллуулж эхэлсэн ба 1965 онд Эрчим хүчний үйлдвэр болон өргөжүүлжээ.

1991 онд бүтцийн өөрчлөлтөөр нийтийн аж ахуйн үйлчилгээний газартай нэгтгэж аймгийн эрчим хүчний нэгдсэн үйлдвэр, 1995 оноос хойш Эрдэнэтийн цахилгаан шугам сүлжээний газрын харъяа Өвөрхангай аймгийн цахилгаан шугам сүлжээний салбар байгуулагдсан байна.

Төр засгийн зүгээс жижиг бизнесийг хөгжүүлэх ажлыг төрийн бодлого болгож, жижиг бизнес эрхлэх, шинээр үүсч бий болох таатай орчныг бүрдүүлж, үр ашигтай жижиг аж ахуйнуудыг цаашид хөгжин дэвшихэд нь дэмжин туслах зорилгоор хөтөлбөр боловсруулан тодорхой арга хэмжээнүүдийг авч явуулсны үр дүнд орон нутгийн зах зээлд тэдний үйлдвэрлэл нэмэгдэж байна.

2018 оны эцсийн байдлаар аж үйлдвэрийн салбарт бүртгэлтэй 301 орчим аж ахуй нэгж байгууллага болон 350 орчим цэг салбар байна. Уул уурхайн 63, хүнсний бүтээгдхүүн үйлдвэрлэлийн 33 орчим, бусад нэр төрлийн үйлдвэрлэлийн чиглэлээр /модон эдлэл, барилгын материалын үйлдвэрлэл, цахилгаан, дулаан, хэвлэх, ус суваг, гм / 144 газар бүртгэлтэй 60 % нь үйл ажиллагаа явуулж байна.

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэлт

Аж үйлдвэрийн салбарын үйл ажиллагаа нь хүн амын хэрэглээ,дэд бүтэц болон ашигт малтмалын нөөц ,уул уурхайн газар зүйн байршилаас илүү хамааралтай бөгөөд боловсруулах аж үйлдвэрийн салбар нь ихэнхдээ хүн амын хэрэглээг хангахад оршдог.

Аж үйлдвэрийн салбарт 2018 онд 48550.8 сая төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн нь өнгөрсөн оныхоос 9.1 хувиар буюу 10949.3 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хангайн бүсийн аймгуудын аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн,оны үнээр, сая төг

Хүснэгт-2

	2017	2018	2018/2017 %
Архангай	6213.7	6 249.5	100.5
Баянхонгор	8079.2	13636.9	168.7
Булган	6698.7	9512.2	142
Орхон	2 053025.2	2 215735.6	107.9
Өвөрхангай	37 601.8	48 550.8	129.1
Хөвсгөл	13 731.1	28 214.0	120.4
Хангайн бүс	2 125349.7	2 315649.5	108.9

Хангайн бүсийн аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн өмнөх оноос 8.9 хувиар өссөн ба бүс дотроо Орхон аймаг үйлдвэрлэлт, борлуулалтаараа дийлэнхи буюу 95.6 хувийг дараа нь манай аймаг 2.0 хувийг эзэлж байна.

Аймгийн аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэлт / сая.төг/

Хүснэгт-3

Үзүүлэлтүүд	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2017%
Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр	9820.2	10353.1	12064.4	11246.3	10805.6	96.0
Боловсруулах аж үйлдвэр	*15093.2*	*16218.8*	*16414.2*	*20086.2*	*30732.5*	156.0
Хүнсний бүтээгдэхүүн	7902.1	8045.6	8824.0	11209.6	13417.8	119.6
Мод модон эдлэл	1568.3	2001.7	1408.5	1670.9	1606.3	96.1
Хэвлэл	56.6	39.6	50.8	41.1	57.0	138.6
Оёмол бүтээгдэхүүн	683.5	888.7	699.1	1058.3	1904.1	179.9
Гутал	587.3	694.7	471.9	488.9	492.5	100.7
Тоосго	1059.3	851.9	311.2	327	590.2	180.4
Блок	1484.9	900.3	607.7	541.7	495.8	91.5

Бусад/ нүдний шил, хайрга, вакум цонх, төмөр хийц, угаасан ноос, гэх мэт/	1751.2	2796.3	4041.0	4748.5	12168.3	256.2
Дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэлт, усан хангамж	*5634.4*	*5797.3*	*5767.3*	6269.3	7012.6	111.8
Нийт дүн	**30547.8**	**32369.2**	**34245.9**	**37601.8**	**48550.8**	**129.1**

Зураг-3

Нийт үйлдвэрлэлт салбараар

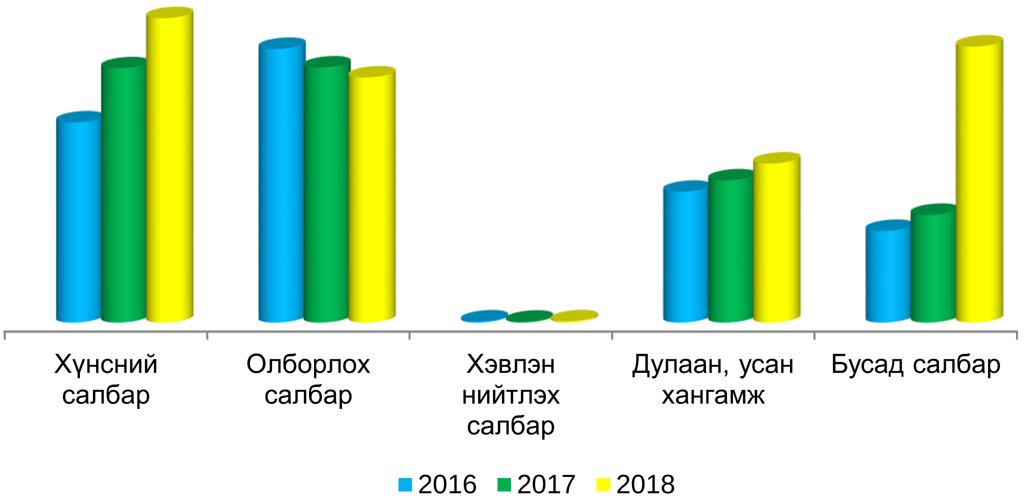

Аймгийн аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн салбар дотроо уул уурхай олборлох аж үйлдвэрийнх 22.2 хувийг, боловсруулах салбарынх 63.2 хувийг, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэлт, усан хангамжийн салбарынх 14.4 хувийг тус тус эзэлж байна.

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт борлуулалт / сая.төг/

Хүснэгт-4

Үзүүлэлтүүд	*2015*	*2016*	*2017*	*2018*	*2018/2017%*
Нийт дүн	***31904.0***	***33873.7***	***36996.3***	***48320.8***	***130.6***
Нүүрс олборлолт	*2231.7*	*2985.4*	*3200.8*	*4419.3*	*138*
Алт олборлолт	*8121.3*	*9079.1*	*8045.5*	*6386.2*	*79.3*
Хүнсний бүтээгдэхүүн	*7948.7*	*8594.5*	*10915.6*	*13417.8*	*122.9*
Мод модон эдлэл, тавилга	*1976.7*	*1384.6*	*1615.7*	*1564.9*	*96.8*

Гутал үйлдвэрлэл	*631.4*	*460.4*	*465.0*	*492.5*	*105.9*
Оёмол бүтээгдэхүүн	*863.7*	*690.3*	*1023.4*	*1722.6*	*168.3*
Тоосго	*736.4*	*283.1*	*302.8*	*590.2*	*194.9*
Блок	*880.4*	*565.2*	*535.2*	*495.8*	*94.7*
Бусад/ нүдний шил, хайрга, вакум цонх, төмөр хийц, угаасан ноос, гэх мэт/	*2716.4*	*4063.8*	*4623*	*12168.3*	*263.2*
Дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэлт, усан хангамж	*5797.3*	*5767.3*	*6269.3*	*7012.6*	*111.8*

Àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàðûí áîðëóóëñàí á¿òýýãäýõ¿¿í îíû ¿íýýð 48320.8 ñàÿ òºãðºãò õ¿ð÷, ¿¿íýýñ óóë óóðõàé, îëáîðëîõ àæ ¿éëäâýðèéí áîðëóóëñàí á¿òýýãäýõ¿¿í 22.3 хувь буюу 10805.6 ñàÿ.òºãðºã, áîëîâñðóóëàõ àæ ¿éëäâýðèéí ñàëáàðûíõ 63.1 хувь буюу 30502.4 ñàÿ.òºãðºã, äóëààíû ýð÷èì õ¿÷ ¿éëäâýðëýëò, óñàí õàíãàìæèéí ñàëáàðûíõ 14.5 хувь буюу 7012.6 ñàÿ.òºãðºã байна.

Зураг-4

Нийт борлуулалт / сая. Төг/

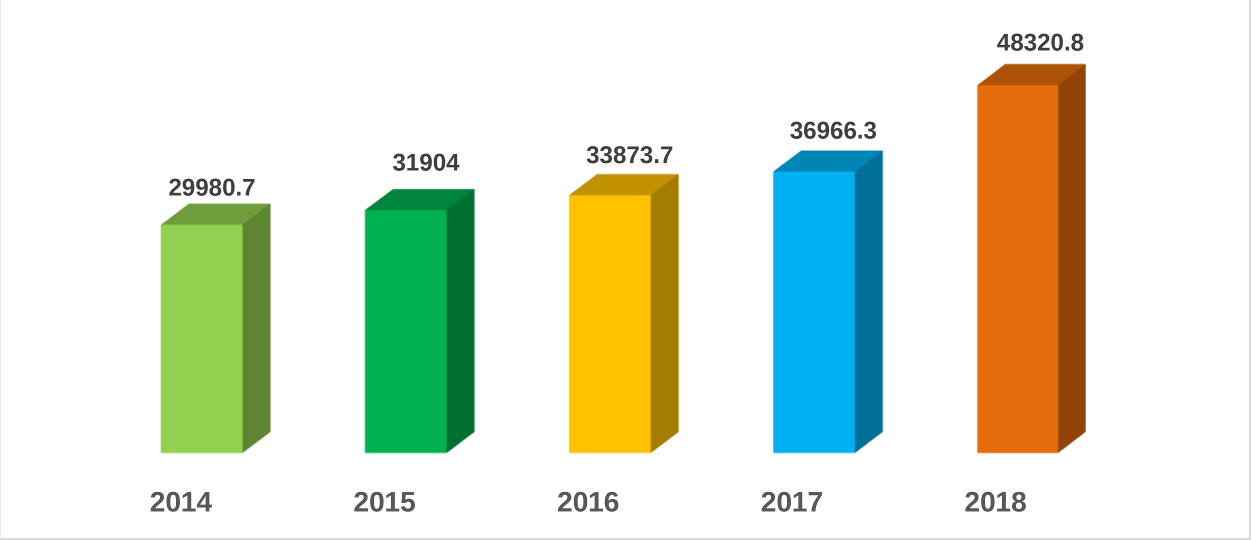

Аж үйлдвэрийн борлуулалт 2018 онд өмнөх оноос 130.6 хувь буюу 11262.9 сая төгрөгөөр нэмэгджээ.

Аж үйлдвэрийн салбарын гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт

Хүснэгт-6

Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2015	2016	2017	2018	2018/2017%
Талх	тн	611.0	503.3	555.9	447.1	80.4
Нарийн боов	тн	675.2	476.0	451.0	496.5	110.0
Архи	мян.л	25.2	25.3	28.4	41.2	145.0
Бялуу	тн	8.9	9.2	9.5	24.1	253.6
Цэвэр ус	тн	5476.6	4942.7	6555.3	7579.2	115.6
Сүү, тараг, хоормог	мян.л	347.0	168.4	189.3	51.8	27.3
Хэрчсэн гурил, банш,	тн	171.6	97.4	107.6	177.1	164.5
Хиам	тн	9.6	15.0	14.8	9	60.8
Даршилсан ногоо	тн	3.1	3.6	5	1.1	22
Дулаан	мян.г.кл	129.8	129.8	139.9	156.1	111.5
Түгээсэн ус, сувагжуулалт	мян/м3	412.8	399.8	444.7	452.7	101.7
Нүүрс	мян.тн	111.5	149.3	160	167.3	104.5
Алт	кг	117.7	129.6	105.3	73.3	69.6
Гэрийн мод	шир	2179	1306	1245	1513	121.5
Хүснэгт, маягт	мян.ш х	101.0	117.8	109.1	149.3	136.8
Гутал	хос	8203	5508	5628	5368	95.3
Тоосго	мян,ш	2790.6	972.5	1242	2491.3	200.5
Блок	мян.ш	836.5	602.8	524.6	443.2	84.4
Угаасан ноос	тн	790.5	1628.3	1950.6	1873.6	96.0

Аж үйлдвэрийн гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг авч үзэхэд 2018 онд цэвэр ус, архи, нарийн боов, бялуу, хэрчсэн гурил, тоосго, дулаан үйлдвэрлэл, нүүрс, хүснэгт маягт, гэрийн мод çýðýã á¿òýýãäýõ¿¿íèé ¿éëäâýðëýë 4.5 хувиас 2.5 дахин íýìýãäñýí ááéíà. Харин талх, сүүн бүтээгдэхүүн, хиам, гутал, блок, угаасан ноос тус тус 4.0-72.7 хувиар буурсан байна.

Хангайн бүсийн аймгуудын дотоодын нийт бүтээгдэхүүн,оны үнээр

Хүснэгт-7

	2016				2017			
		Дунд эзлэх хувь				Дунд эзлэх хувь		
	ДНБ, сая төг	Хөдөө аж ахуй	Аж үйлдвэр, барилга	Үйлчилгээ	ДНБ, сая төг	Хөдөө аж ахуй	Аж үйлдвэр, барилга	Үйлчилгээ
Архангай	367093.2	58.8	15.6	25.6	421604.2	56.4	20.3	23.3
Баянхонгор	347958.2	44.6	23.7	31.7	400759.6	43.7	26	30.3
Булган	280841.3	55.5	19.4	25.1	286855.9	50.1	24.1	25.8
Орхон	1 109904.7	1	82.7	16.3	1 729711.1	0.7	87.8	11.5
Өвөрхангай	404737.3	49.3	18.6	32.1	463725.6	47.0	21.7	31.3
Хөвсгөл	490976.9	41.5	28.4	30.0	517273.3	39.6	29.2	31.2
Хангайн бүс	**3 001511.6**	**31.4**	**44.2**	**24.4**	3 819929.8	26.0	53.1	20.9
Улсын дүн	**23 942866.4**	**11.5**	**36.6**	**51.8**	**27 895524.1**	**10.2**	**41.3**	**48.5**

Äîòîîäûí íèéò á¿òýýãäýõ¿¿í äýõ àæ ¿éëäâýð, áàðèëãà, хөдөө аж ахуй, үйлчилгээний ñàëáàðóóäûí ýçëýõ õóâèéã äîîðõ ãðàôèêò õàðóóëàв.

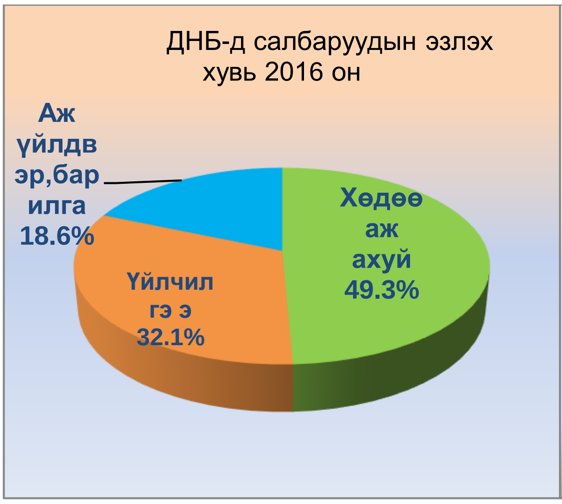

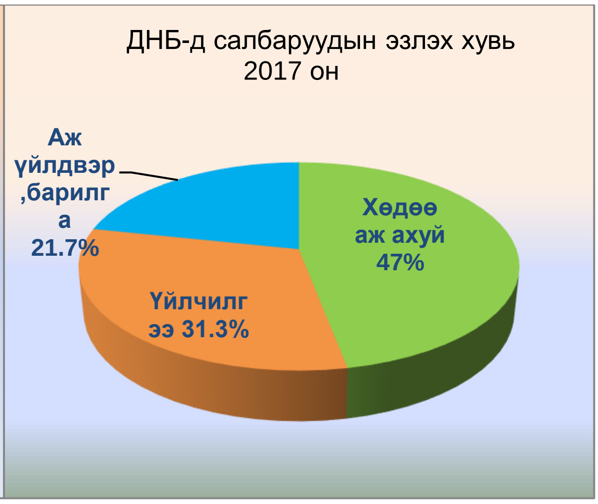

2017 онд аймгийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 463.7 тэрбум төгрөг болсон ба өмнөх оноос 58.9 тэрбум төгрөгөөр буюу 12.7 хувиар өсчээ. Үүнээс аж үйлдвэр, барилгын салбарынх 100.6 тэрбум төгрөг буюу 21.7 хувийг эзэлж байна. Өмнөх оноос үйлдвэр, барилгын салбарын ДНБ 25.4 тэрбум төгрөгөөр буюу 5.4 хувиар өссөн байна. Аж үйлдвэрийн салбарын ДНБ-ийг бүсээр авч үзэхэд хамгийн их нь Орхон 1 518.6 , Хөвсгөл 151.0 , Баянхонгор 104.1, Өвөрхангай 100.6, Булган 69.1, Архангай 85.5, тэрбум төгрөг тус тус байна. Манай аймгийн ДНБүтээгдэхүүн 2017 онд хангайн бүсэд 12.1 хувь, улсын дүнд 1.6 хувийг эзэлж байна.

Аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсадын тоо, аймгийн нийт ажиллагчдад эзлэх хувь

Аймгийн аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсадын тоо өмнөх жилээс 1872 хүн буюу 29.1 хувиар өсчээ. Аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсад аймгийн нийт ажиллагсадын 14.8 хувийг эзэлж байна.Нийт үйлдвэрийн ажиллагсадын 38.5 хувь нь боловсруулах үйлдвэрийн, 24.1 хувь нь уул уурхайн, 26.9 хувь нь барилгын, 10.2 хувь нь цахилгаан, дулаан, усан хангамжийн салбарт ажиллаж байна.

Хүснэгт-8

Дэд салбаруудаар	2016	2017	2018	2018/2017
Уул уурхай	1568	2045	2001	97.8
Боловсруулах үйлдвэр	3087	1889	3200	169.4
Цахилгаан,дулааны эрчим хүч	347	533	854	160.2
Барилга	1144	1953	2237	114.5
Аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсад	6146	6420	8292	129.1
Нийт ажиллагсад	49583	55181	55884	101.2
Аж үйлдвэрийн салбарын ажиллагсадын нийт ажиллагсадад эзлэх хувь	12.4	11.6	14.8	127.5

Зураг-6

Нийт ажиллагсадад уул уурхайн салбарт ажиллагсадын эзлэх хувь

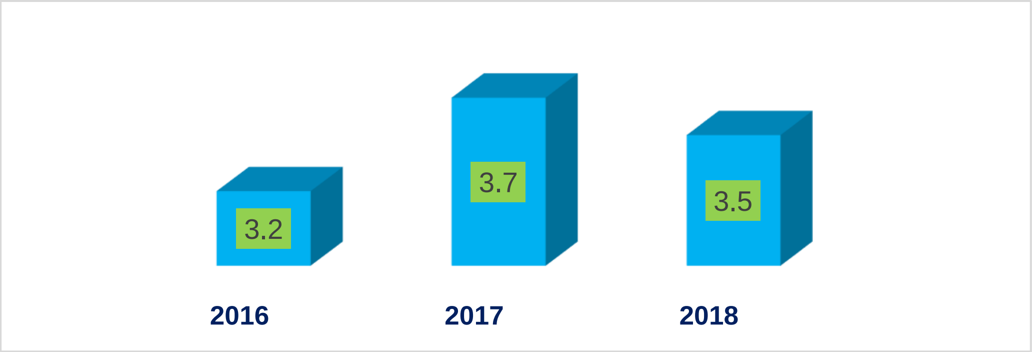

Зураг-7

Боловсруулах салбарт ажиллагсадын эзлэх хувь

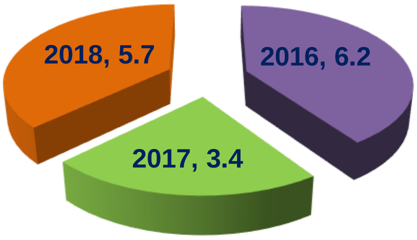

Зураг-8

Цахилгаан, дулаан, усан хангамжийн салбарт

ажиллагсадын эзлэх хувь

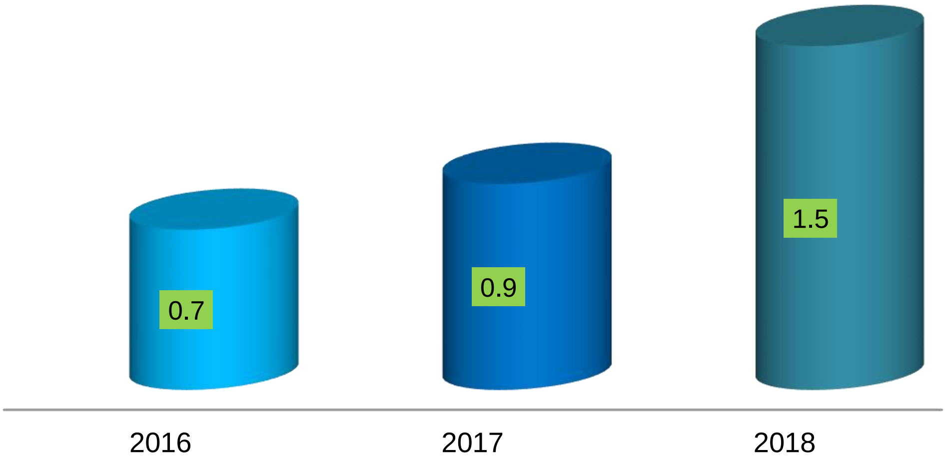

Аж үйлдвэр, барилгын салбарын хөдөлмөрийн бүтээмж

Бүтээмж нь улс оронд бий болсон үйлдвэрлэл,үйлчилгээний үр ашгийн үзүүлэлт бөгөөд нэгж зардлаар хэдий хэр бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ үйлдвэрлэж байгааг тодорхойлдог.

Хөдөлмөрийн бүтээмжийг тооцохдоо нэмэгдэл өртгийн хэмжээг жилийн дундаж ажиллагчдын тоонд хувааж гаргадаг. Аймгийн аж үйлдвэр, барилгын салбарын хөдөлмөрийн бүтээмжийн хэмжээ урьд оноос 3.7 пунктээр нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт-10

Үзүүлэлт	2015	2016	2017	2017/2016 %	Зөрүү
Аж үйлдвэр, барилгын салбарын дотоодын нийт бүтээгдэхүүн/ сая төг/	70027.5	76441.1	100628.4	131.6	24187.3
Аж үйлдвэр, барилгын салбарын ажиллагсадын дундаж тоо	5246	6146	8428	137.1	2282
Үйлдвэрийн салбарын хөдөлмөрийн бүтээмж	8.8	13.3	12.4	12.3	-0.1

Зураг-10

Аж үйлдвэрийн салбарын хөдөлмөрийн бүтээмж

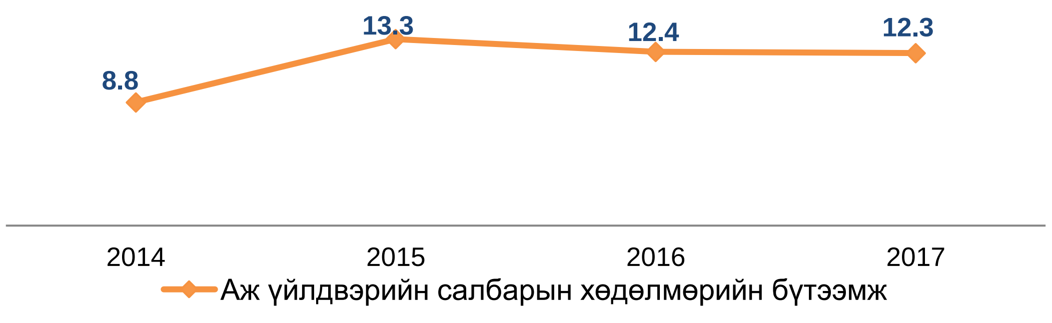

Техникийн үзлэгт хамрагдсан автомашины тоо, бүсээр

Хүснэгт-15

Аймаг	2016	2017	2018	Өсөлт, бууралт
Архангай	5654	5937	6135	198
Баянхонгор	5289	5280	4986	-294

Булган	7700	7980	7896	-84
Орхон	15891	17912	19226	1314
Өвөрхангай	5858	5678	5346	-332
Хөвсгөл	10799	10862	11194	332
Хангайн бүс	**51191**	**53649**	**54783**	**1134**
Улсын дүн	**499152**	**536399**	**585363**	**48964**

Зураг -15

Өвөрхангай аймгийн автомашины тоо, төрлөөр

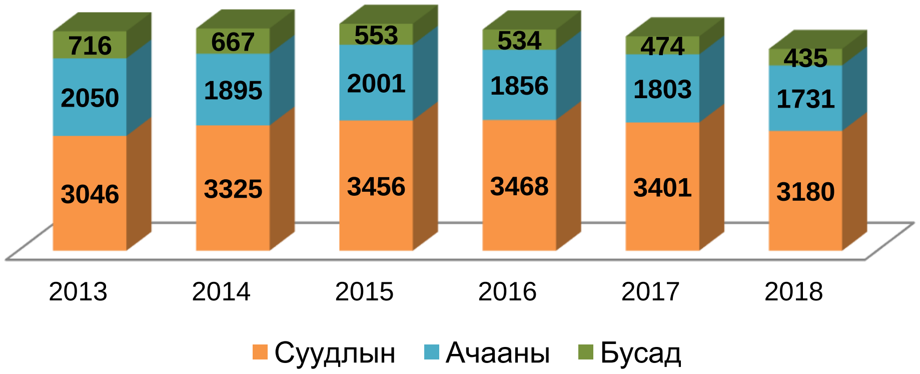

Холбооны салбарын үзүүлэлтүүд

Хүснэгт-16

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2017
Харилцаа холбооны үйлчилгээний орлого, сая. төг	547.2	581.6	653.1	645.5	676.4	104.7
Үүнээс: Хүн амаас орсон орлого,мян төг	179.3	163.2	221.0	193.6	82.9	42.8
Суурин утасны цэг	981	976	736	663	629	94.8
Үүнээс: өрхийн хэрэглэгч	509	505	437	224	170	75.8
Кабелийн телевизийн хэрэглэгчдийн тоо	2735	3556	3884	3980	3293	82.7
Интернэтээр үйлчлүүлэгчдийн тоо	10750	10800	9198	9165	9026	98.4
Интернэтийн орлого сая. төг	170.6	136.3	201.2	228.6	244.1	106.7

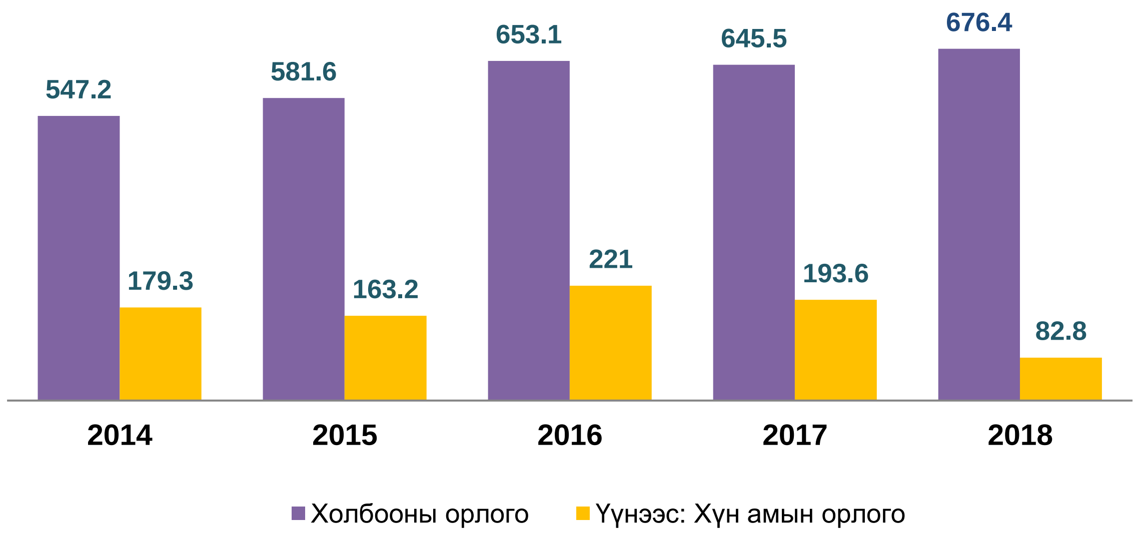

Зураг-16

Харилцаа холбоо эрчимтэй хөгжиж байгаа өнөө үед манай аймагт хэд хэдэн үүрэн телефоны сүлжээ бий болсон юм.Үүнд: Мобиком, Ньютель,Жимобайл,Скайтель зэрэг операторууд үйл ажиллагаа явуулж байгаа байна. Суурин утасны цэгийн тоо 629 болж, өмнөх оныхоос 34- өөр буурчээ. Кабелийн телевизийн хэрэглэгчдийн тоо 3293 болж өмнөх оноос 687 хэрэглэгчээр буурсан байна. Холбооны байгууллагууд 676.4 сая төгрөгийн орлоготой ажилласны 12.2 хувийг хүн амын үйлчилгээний орлого ээзлж байна. Өнгөрсөн оноос нийт орлого 4.7 хувиар буюу 30.9 сая.төгрөгөөр өсчээ. Интернетээр үйлчлүүлэгчдийн тоо 9026 болж өнгөрсөн оныхоос 8.4 хувиар буурсан ба 244.1 сая.төгрөгийн орлоготой ажилласан байна.

Суурин утас хэрэглэгчдийн тоо, хангайн бүсийн аймгуудаар, 2018 он

Зураг-17

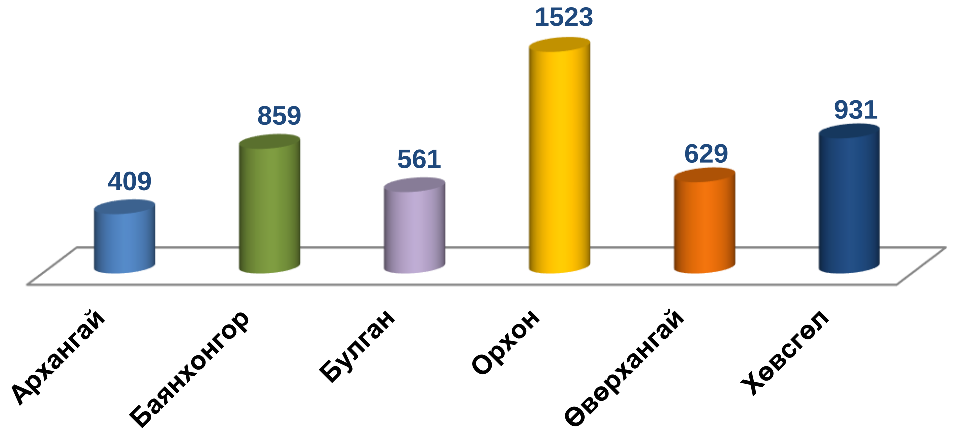

Зураг-18

Тээвэр, Холбооны салбарт ажиллагсад

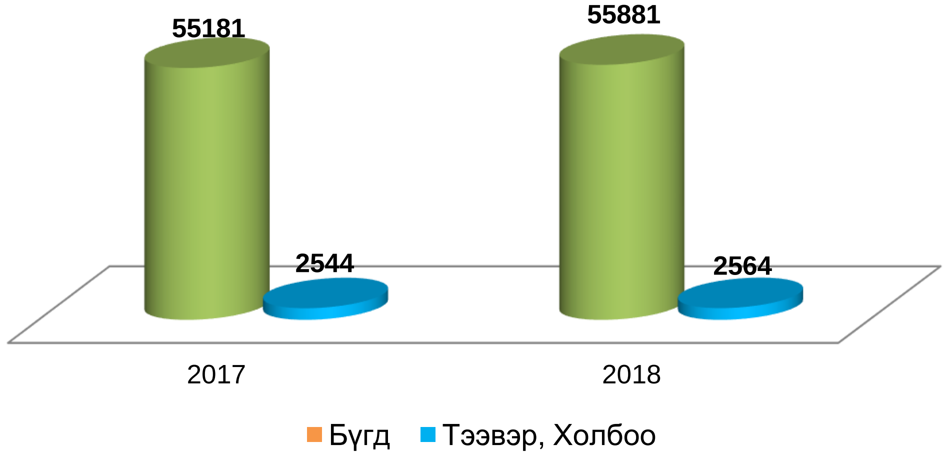

ХУДАЛДАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЛБАРЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ, АЙМГИЙН ДНБ-Д ЭЗЛЭХ ХУВЬ

Аймгийн хэмжээнд дотоодын нийт бүтээгдэхүүний тооцоонд бизнес регистрийн санд бүртгэлтэй үйл ажиллагаа явуулж аж ахуй нэгж болон түүвэр судалгааны мэдээлэл, бусад мэдээллийн эх үүсвэрийг ашиглан тооцсон.

2017 онд дотоодын нийт бүтээгдэхүүн урьдчилсан гүйцэтгэлээр 463725.6 сая төгрөгт хүрсний 145146.1 сая төгрөг буюу 31.3 хувь нь худалдаа, үйлчилгээний салбарт бий болсон байна.

1. ХУДАЛДАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЛБАРЫН ДНБ-НИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛ, сая төгрөгөөр

он	2014	2015	2016	2017	2017/2016	
					зөрүү	%
Бүгд ДНБ	382265.6	409517.3	404737.3	463725.6	58988.3	114.6
Худалдаа, үйлчилгээний салбар	124236.3	133502.6	129920.6	145146.1	15225.5	111.7
ДНБ-д эзлэх хувь	32.5	31.5	32.1	31.3		

Аймгийн нийт дотоодын нийт бүтээгдэхүүн өмнөх оны мөн үеийнхээс 58988.3 сая төгрөгөөр буюу 14.6 хувиар өссөн бол 2015 оныхоос 54208.3 сая төгрөгөөр буюу 13.2 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

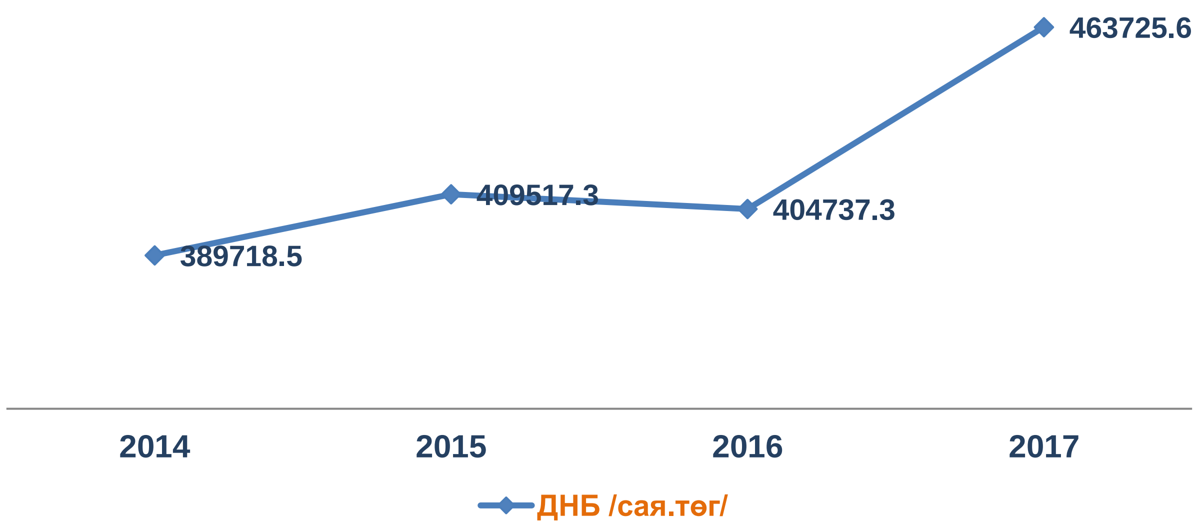

Худалдаа, үйлчилгээний салбарын дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь урьдчилсан гүйцэтгэлээр 2017 онд 31.3 хувь болж өмнөх оноос 0.8 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

ДҮГНЭЛТ,САНАЛ

Хэдийгээр аймгийн аж үйлдвэрийн салбарын үйлдвэрлэлт, борлуулалтын хэмжээ жилээс жилд нэмэгдэж байгаа боловч бүтээгдэхүүний чанар, өнгө үзэмж, хаяг шошгын асуудал шаардлага бүрэн хангаж чадахгүй байгаа юм. Аймгийн хэмжээнд төдийгүй бусад зэргэлдээ аймаг цаашлаад хил худалдаагаар гаргах хэмжээний үйлдвэрлэл явуулж чадахгүй байна. Анх 1940-өөд онд байгуулагдсан Хүнсний үйлдвэр талх, нарийн боов, архи үйлдвэрлэлт голлон үйлдвэрлэдэг ч чанартай холбоотойгоор бүтээгдэхүүний борлуулалт хангалттай биш.Нөгөө талаар хувийн худалдаа эрхлэгчид УБ хотоос бүтээгдэхүүн их хэмжээгээр оруулж ирж худалдаалж байгаа нь орон нутгийн үйлдвэрлэгчдийн борлуулалтад шууд нөлөөлж байна. 2008 оны үед зах зээлийн хөгжил хүн амын хандлагаа дагаад архины олон үйлдвэрүүд бий болж аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний өсөлтийг нэмэгдүүлж харагдаж байсан.Харин сүүлийн жилүүдэд орон нутгаас хяналтыг сайжруулж ихэнхийг нь хаасан.Уул уухайн чиглэлээр Баянтээгийн нүүрсний уурхай аж үйлдвэрийн салбарт голлох нөлөөтэй үйлдвэр юм. Аймгийн төдийгүй хил залгаа Баянхонгор,Архангай аймагт нийлүүлэлт хийдэг,эрэлтийг хангах хэмжээний нөөцтэй.

Сүүлийн жилүүдэд тус аймгийн нутаг дэвсгэрт аж ахуйн нэгжүүд алт олборлолтийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа хэдий ч аймгийн төсөв, орон нутгийн орлогод бага нөлөө үзүүлдэг.Ихэнх нь УБ хотын харъяат аж ахуйн нэгжүүд байдагтай холбоотой.Мөн барилгын хөгжлийг дагаад блок, тоосго үйлдвэрлэх жижиг үйлдвэрлэгчид бий болж байна.Тээврийн зардал багатай талаас нь харгалзаж хэрэглэгчдэд өртөг бага тусч байгаагаас борлуулалт сайн байгаа нь үйлдвэрлэгчид бүтээгдэхүүний чанар, технологоо сайжруулж үйлдвэрлэлтийн хэмжээг нэмэгдүүлж ажиллавал илүү үр дүнд хүрэх бололцоотой. Дулааны үйлдвэрлэлийн чиглэлээр жижиг зуухнууд бий болж дулаан үйлдвэрлэлт нэмэгдэж байгаа ч нөгөө талаар агаарын бохирдол их хэмжээгээр нэмэгдэж утаатай аймгийн тоонд яах аргагүй орж байна.Ийм учраас дулааны цахилгаан станцыг ойрын хугацаанд барьж байгуулах асуудлыг шийдвэрлэх нь тулгамдсан асуудал юм.

Судалгаанаас дүгнэж харахад манай аймгийн боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын жин аж үйлдвэрийн нийт салбарын 63.2 хувийг боловсруулах үйлдвэрийн салбар, уул уурхай олборлох аж үйлдвэрийн салбарынх 22.2 хувийг, дулааны эрчим хүчний үйлдвэрлэлт,усан хангамжийнх 14.4 хувийг тус тус эзэлж байна.

Õîëáîîíû ñàëáàðûí õóâüä ò¿ëõ¿¿ õºãæèæ èðñýí íü õàðàãääàæ áàéíà. Òóñ àéìàã øèëýí êàáåëèéí ñ¿ëæýýíä õîëáîãäîæ, òåõíèê òåõíîëîãèéí øèíý÷ëýëò õèéñýí íü îëîí äàâóó òàëûã õàðóóëæ áàéíà Ãýâ÷ ү¿ðýí òåëåôîíû îïåðàòîðóóä ìàíàé àéìàãò èðãýä õºäºëìºð÷äèéí õýðýãöýýã õàíãàæ àæèëëàæ áàéãàà íü íýã òàëààð ñàéí ¿ç¿¿ëýëò áîëîâ÷, çàõ çýýëèéí ºðñºëäººí èõòýé, òºâäºº

òºâëºðñºí óäèðäëàãàòàé òàéëàí áàëàíñ ãàðäàãã¿é ãýäãýýð ìàíàé ñòàòèñòèê ìýäýýëýëä õàìðàãäàõ áîëîìæã¿é áàéäàã íü äóòàãäàëòàé.

Тус аймгийн хувьд УБ хоттой 430 км-т засмал замаар холбогдсон, урагшаа хилийн боомт газруудтай ойр, төвийн эрчим хүчинд бүх сум холбогдсон зэрэг худалдаа, үйлчилгээ эрхлэгчдэд боломжтой орчин бүрдсэн онцлогтой.

Ашигласан материал, номзүй

- ӨВ Статистикийн эмхэтгэл 2013-2018 он
- Макро эдийн засгийн статистик 2007 он
- Монгол улсын статистикийн эмхэтгэл-2015-2017
- www.1212.mn